

2

**Vlad Țepeș și mitul Dracula.
Istorie, stigmatizare și
psihopatologie**

Mircea Lăzărescu

Clinica Psihiatrie "Eduard Pamfil" Timișoara

Mitologia este un aspect al culturii umane.

În prezent ea e abordată și de cercetători ai științelor socio-politice, de exemplu privitor la subiectul eroului salvator, temă ce poate fi exploatată în cadrul campaniilor electorale. Dar motivele mitice care efectiv circulă în desfășurarea actuală a logosului – în poveștile preferate de lumea actuală, care cel mai bine sunt ilustrate prin filmele de televizor – sunt relativ puține. Un grupaj tradițional de personaje, teme și scene continuă totuși să fie activ : eroul pozitiv, de obicei justițiar și bătaios, omul rău, deseori pervers, intrigantul, femeia cinstită și vampa, bătrânul înțelept, generosul ce se sacrifică și monstrul avid de sânge, sunt caractere ce intră în câteva combinații standard, structurând mitemele acestor basme ale vieții noastre de zi cu zi alimentate de arhetipuri. Printre aceste mituri constant actualizate, se menține și cel al lui Dracula. De ce oare?

*

* ..... *

Mitul lui Dracula e pentru noi interesant din multe puncte de vedere. În primul rând e singura contribuție românească la mitologia Europei. Apoi, corelează un personaj istoric cu o mitologie populară sud est europeană specifică; dar și cu alte mitologii europene. Punctul său de plecare este o personalitate cu reale excentricități comportamentale. În plus, în acest caz se poate constata pe viu metamorfoza de-a lungul veacurilor a profilului unui personaj legendar și mitologic, care se structurează în mijlocul unei Europe ce oscilează între raționalitate și iraționalism.

Pentru a comenta mitul lui Dracula, se cer făcute câteva precizări privitoare la conceptul de mit și mitologie. Se poate considera, împreună cu Eliade, că la nivelul său bazal mitul este o poveste sacră, care prin ritual mijlocește relația omului cu zona transcendenței sacralității. Instanța zeilor, a ființelor din zona suprasensibilă sau supranaturală, împreună cu povestea ce-i cuprinde, reprezintă primul nivel al mitologiei. Urmează nivelul semizeilor, a eroilor „mitologici” sau legendari, de obicei cuprinși în epopei. Totuși, la nivelul epopeii, accentul e pus pe personaje cuasistorice, chiar dacă fluxul relațiilor cu ființele transcendente e constant, așa cum se petrec lucrurile în Iliada. Vlad Țepeș a fost inclus și el într-un fel de epopee – singura pe care o avem – dar nu similară celor tradiționale ci elaborată ca operă cultă, în Țiganiada lui Budai Deleanu. Dar fără a fi un personaj central, păstrându-și calitatea de personaj istoric și neavând nici o relație cu diavolii ce bântuie prin poveste. Și de asemenea, fără nici un element din mitul lui Dracula. Mitologia mai poate fi comentată și în corelație cu unii eroi arhetipali care se impun în mentalitatea unei vremi culturale așa cum a fost Faust sau Don Juan. Dar, eroi arhetipali într-o cultură pot deveni și personajele de ficțiune, ca de exemplu Don Quijote. Mitul european al lui Dracula, așa cum e în prezent el în sec.XIX și XX, împrumută elemente din diverse straturi de semnificație.

În cazul temei Țepeș-Dracula întâlnim o serie de aspecte particulare în perspectiva mitologiei. Astfel, mitul Dracula pleacă de la un personaj real care beneficiază de comentarii istoric legendare chiar din perioada vieții sale. Și care capătă rapid o largă răspândire prin tehnologia tiparului ce tocmai apăruse. Ulterior se petrece o confluență cu mitul vampirului, cu care inițial nu fusese deloc corelat. În fazele următoare și tardive, el absoarbe mitul lui Don Juan, evoluând în paralel cu cel al lui Faust.

Vlad Țepeș a fost un personaj istoric deosebit. Se trage din familia domnească a Basarabilor. Tatăl său pe nume tot Vlad, crește la curtea din Buda și în 1431 primește de la Regele Ungariei Sigismund de Luxemburg ordinul cavaleresc al Dragonului, fapt ce conduce la denumirea de Vlad Dracul. Un timp îndeplinește funcții administrative în zona de graniță a Transilvaniei, controlată de orașele săsești. Viitorul Vlad Țepeș se naște în Ardeal și crește la Sighișoara, în mediul săsesc. Tatăl, Vlad Dracul, domnește în Țara Românească între 1436-1442. Pe doi dintre copii, Mircea și Vlad, îi trimite ostatici la turci. Apoi este alungat de la tron și omorât împreună cu unul din fii săi în 1447. Vlad Țepeș folosește un moment prielnic pentru a asceda la domnia Valahiei. După căderea Constantinopolului în 1453, Mohamed al II-lea, în tendința sa de expansiune, dă o bătălie la Belgrad, cu rezultate neconcludente. Profitând de prelungirea conflictului între turci și unguri, în 1456 Vlad Țepeș preia tronul Țării Românești.

Ca domnitor, Vlad de la început se manifestă hotărât, cu obiective și diplomație ferme și clar țintite. Acționează rapid și autoritar. Dar de la început e și extrem de suspicios. Își formează imediat o gardă personală și schimbă boierii din Sfatul Țării. În trei ani, din 12 boieri doar unul mai rămâne din vechea gardă, în grupul celor cu care se sfătuiește. Ia măsuri drastice pentru a controla comerțul. Începe cu siguranța drumurilor pedepsind exemplar hoții și tâlharii. De la început - și apoi constant - pedeapsa unică e

tragerea în țeapă. Aplică rapid și exemplar această pedeapsă boierilor care au complotat împotriva familiei sale, dar și celor pe care îi bănuiește de infidelitate. Ia imediat măsuri de politică externă. Se recunoaște ca vasal al turcilor angajându-se să plătească anual 30.000 galbeni și să trimită copii pentru oaste, pe care însă nu îi va trimite niciodată. După primul an de domnie îl ajută pe Ștefan să preia tronul Moldovei și susține facțiunea care îl va sprijini pe Matei Corvin să ajungă Regele Ungariei. Tot o acțiune imediată este contestarea supremației comerciale a sașilor. În 1457, deci în primul an de domnie, trece munții și arde trei sate din jurul Sibiului, semănând groaza în populație. Tot în 1457 face o descindere la Brașov, pentru a-i pedepsi pe brașovenii care îl susțineau pe dușmanul și contrapretendentul său Dan. Represaliile sunt crunte, arde și trage în țeapă. Acest comportament dur impresionează puternic, de la început, atât în interior cât și în exterior.

Programul de ordine internă continuă și în următorii doi ani, în manieră necruțătoare și în mai multe direcții. Sunt consemnate acțiuni împotriva monahilor catolici, (dar se raportează bine la cei ortodocși ridicând o mănăstire la Snagov), acționează și împotriva falșilor cerșetori și handicapați, care făceau și ei ca drumurile să fie nesigure și viața internă dezordonată. Represaliile în plan intern culminează cu acțiunea de la Paști în 1459 când adună la un ospăț boierii (care complotaseră împotriva tatălui, participaseră la uciderea acestuia și a fratelui său și erau bănuți de nealoyalitate) iar după masă îi trage în țeapă. Cifrele variază între 300 și 30. Familiile acestora, femei, copii, bătrâni, sunt trimiși să lucreze la construirea cetății de la Poienari.

După 3 ani de domnie în acest stil, se reorientează în relațiile cu turcii. Tratează cu delegația lui Hamza Pașa, acceptă inițial propunerile acestuia dar apoi îl surprinde și îl trage în țeapă. Acțiunile sale atrag atenția cancelariilor europene. Curtea de la

Buda devine tot mai sensibilă la comentariile și legendele pe care le transmit sașii despre grozăviile făcute de Vlad Țepeș. În lumea germană săsească aceste legende erau întreținute și de oponenții lui Vlad, fugiți din țară. Următorii doi ani de domnie se desfășoară în această atmosferă în care Vlad se grăbește să facă ordine cât mai perfectă în interiorul țării și în relațiile externe, domeniile în care și exterior se opune atât celor din nord cât și celor din sud. În 1462, Sultanul Mohamed II magnificul se mișcă și pornește personal cu oaste în Țara Românească. Vlad folosește tehnica pământului pârjolit, și lupta de guerilă, operează un celebru atac de noapte pe care îl conduce personal în chiar tabăra turcilor, creind confuzie și determinându-i să se măcelărească între ei. Dar, neputând face față militar unei confruntări directe, se retrage în munți și apoi în Ardeal. Matei Corvin îl atrage într-o cursă și îl închide pentru 12 ani la Vișegrad. Între timp, legendele despre el ca personaj malefic și monstruos și proliferază. Ele sunt adunate la curtea din Buda iar Matei Corvin și le însușește, argumentând prin ele detenția lui Vlad. Aceste legende se răspândesc și în restul lumii germanice, inițial în zona Austriei și apoi mai departe. La aceasta contribuie masiv tipărirea lor timpurie. Legendele se răspândesc și în lumea slavă, ele fiind vehiculate personal de reprezentantul țarului de la Moscova la Buda.

În 1476 Vlad este eliberat de Matei Corvin și reinstalat ca domn al Țării Românești. Se angajează în lupte cu turcii și moare.

Epoca vieții și domniei lui Vlad Țepeș este cea de sfârșit a Evului Mediu și de manifestare treptată a Renașterii. Una din caracteristicile majore e cea a frământărilor religioase ce duc la instalarea Inchiziției și apoi a reformei lui Luther. În această

perioadă se manifestă major demonologia, în paralel cu științele pozitive, alchimia și științele oculte. Vlad Tepeș trăiește înaintea ecloziunii științelor din Renaștere, în perioada care le pregătește, dar în care preocuparea față de magie și demonologie e în creștere exponențială. Inchiziția se înființează la 20 ani după ce el încetează să fie activ politic iar Reforma se produce în veacul următor. Ceea ce precede însă domnia, acțiunile și nașterea legendei sale este însă invenția tiparului, în 1440. Tiparul este în perioada sa inițială de lansare, de prim avânt miraculos, tocmai când apar legendele despre Vlad Tepeș, Dracul, Dracula, Și el le va răspândi rapid, alimentând imaginarul epocii, avid de excentricitățile demonologice. Epoca în care Europa conturează și legenda lui Faust.

*
*   *
*

Comportamentele excesive, crude și spectaculoase ale lui Vlad Tepeș fac parte din repertoriul epocii. Totuși, în cazul său, există câteva particularități. E vorba în primul rând de faptul că pedepsele aspre și crude nu sunt aplicate selectiv, ci prin unica modalitate, valabilă pentru oricine și orice, a tragerii în țeapă. În cadrul juridic penal al vremii, inclusiv cel ce se aplica la sași – cei care au fost promotorii poveștilor legendare despre Vlad – se utilizau pedepse precum : arderea pe rug, spânzurătoarea, tragerea pe roată, tăierea mâinii sau a limbii, scoaterea ochilor etc. Acestea aveau diverse semnificații și utilizări. Tragerea în țeapă, deși funcționa în Europa, era utilizată mai mult de turci. În general ea avea ca indicație pedepsirea femeilor pentru pruncucidere. Vlad Tepeș folosește tragerea în țeapă și pentru trădare (pentru care de obicei se scoteau ochii) și pentru furt (pentru care se tăia mâna) ș.a.m.d.

Tragerea în țeapă impresiona și pentru că era extrem de spectaculoasă. Arderea pe rug constituia și ea un spectacol, dar se consuma repede și era, în sine, purificatoare și fără chinuri așa de îndelungate. Spânzurătoarea impresiona, dar nu chinuia. Tăierea capului se consuma rapid. Tragerea pe roată creia suferință și spectacol, dar nu chiar așa de mare ca și țeapă. Vlad Tepeș așeza țepele în grupaje speciale, la diverse înălțimi, în variate configurații. Oamenii mureau încet, de sete și mâncați de păsări. În plus, tragerea în țeapă avea și un extraordinar simbolism sexual.

Se mai poate sublinia caracterul tranșant, direct, nemediat al pedepselor lui Vlad. Nu e prezentă nici o judecată, nici un tribunal, nici o șansă de argumentare a deciziei sau a combaterii ei, nu exista detenție sau alungare din țară. Totul rezulta din decizia autocrată imediată a demnitarului prin tragerea în țeapă, uneori precedată de un scurt dialog cu învinuitul, dialog care putea fi salvator pentru acesta. Acest stil nu era practicat nici de contemporanii săi Ștefan cel Mare și Matei Corvin. Intrigile de la curtea Angliei se rezolvau fără pedepse spectaculoase. Măcelurile ce le fac, către sfârșitul aceluiași veac, peste ocean Cortez și Pizzaro, sunt realizate sub numele crucii, fluturând sloganul unei noi cruciade și având în spate o națiune pornită să lupte împotriva necredincioșilor, națiune ce tocmai încheiase Reconquista. Iar mai târziu, în Renaștere, Cezar Borgia își realiza diplomația cu destul de multă subtilitate și rafinament, oricum, fără o cruzime spectaculoasă. Doar peste un veac, la Moscova, Ivan cel Groaznic (1530-1584) care cunoștea istoria lui Vlad Tepeș mai are un comportament până la un punct similar. Dar fără trageri în țeapă.

Din tot ce se știe, se poate face un tablou a caracteristicilor psihologice ale lui Vlad Țepeș. Era un om intransigent, intolerant, ferm și dominator, consecvent și rigid dar drept, manifesta deseori cruzime excesivă. Era un om sigur de sine, neconciliant, netolerant; și într-un fel, nenuanțat.

Vlad Țepeș apare ca un om ce vrea să conducă țara cu o mână de fier, fără scrupule și remușcări, fără nuanțări și maleabilitate. El dorește ordine în țară, siguranță interioară pentru toți, controlul comerțului, independența.

În plan caracterial mai sunt și alte trăsături de comentat. Este evidentă o suspiciozitate constantă, care poate fi desigur argumentată prin istoria trăită de propria familie, prin practica curentă în epocă, a trădării. Autoritatea sa era rigidă, soluțiile simple și monotone, deseori arbitrare, tragerea în țeapă. Această pedeapsă utilizată excesiv exprimă și o evidentă intenție a lui Vlad Țepeș de a impresiona, o strategie de a conduce și governa printr-o retorică a groazei, prin tehnica de a inspira teamă, la supuși și la străini. Spectacolul produs de țepile ce le lăsa în urmă i-au creat o faimă pe care se pare că a întreținut-o deliberat. Astfel încât se poate spune că Țepeș a contribuit el însuși la formarea legendelor despre el, ca și cum și-ar fi dorit-o. Dar neștiind ce turnură vor lua lucrurile.

Ca om de stat al vremii sale, Vlad Țepeș a păcătuit prin lipsa de răbdare, de șiretenie și de elaborare a unei diplomații flexibile. Nu și-a organizat treptat o bază socială internă pe care să se sprijine, o curte loială dar și funcțională, o politică externă prin care să obțină treptat independența și controlul situației. El era un „om dintr-o bucată”, un om al „totului sau nimic”, care acționa într-o țară lipsită de structuri socio-politice temeinice ce s-ar fi cerut construite. Vlad Țepeș a pornit încrâncenat la drum spre un ideal înalt frumos pe care voia să îl realizeze cât mai repede, cu

disperare chiar, fără să îi pese de ce e în jur. Parcă, fără să îi pese dacă va eșua și va ajunge în infern.

* * *

Se pot degaja la Vlad Țepeș trăsături de personalitate particulare, excentrice? Răspunsul trebuie să fie pozitiv. Astfel rigiditatea și suspiciunea excesivă, scurtcircuitarea și nediferențierea deciziilor de sancțiune, graba fanatică de a atinge un ideal creindu-și evident dușmani în toate sectoarele, duritatea și monotonia pedepsei prin tragere în țeapă, lipsa de scrupule și remușcări, strategia de a răspândi groaza, toate pot fi identificate ca trăsături ale unei personalități particulare.

În posteritate Vlad Țepeș a rămas în istorie și în legende. Legende românești, turcești, rusești și germane. Ultimele sunt cele care vor sta la baza dezvoltării mitului său european.

În folclorul românesc se păstrează 6 povestiri despre el, culese de Ispirescu, în care apare ca un om aspru dar drept, care vrea binele țării. Două istorii se regăsesc în mai multe versiuni, inclusiv în Letopisește. Una se referă la o cană de aur ce stătea la o fântână pentru ca drumețul să aibe cu ce să își potolească setea; și pe care nimeni nu o lua de acolo de frica lui Vlad Țepeș. Cealaltă se referă la „arderea săracilor”. De fapt a falșilor cerșetori, ologi, handicapați ș.a.m.d., care împreună cu hoții și tâlharii împânzeau drumurile. Pe aceștia i-ar fi adunat într-o casă și întrebându-i dacă vor să ajungă acolo unde doresc (în Rai?), la răspunsul afirmativ al acestora le-a dat foc. E singura mențiune a unei pedepse alta decât tragerea în țeapă. În tradiția populară și scrisă românească Vlad Țepeș apare ca un suveran drept și puternic, iubitor de adevăr și egalitate.

Documentele turcești îl prezintă ca pe un monstru, aliat cu diavolul sau chiar ca un reprezentant al acestuia.

*

*

*

Povestirile slave sunt publicate în 1486 și atribuite lui Feodor Kuităm, unul din cei mai apropiați sfetnici ai lui Ivan al III-lea ministru de externe al acestuia la Buda. Acesta culege legendele ce circulau la curtea lui Matei Corvin și, apoi, în drum spre casă, cele ce circulau în Transilvania și Moldova, în total 19 povești. În ele Vlad Țepeș apare ca un suveran drept și puternic, iubitor de adevăr dar care are un comportament aspru împotriva celor ce vreau răul țării. Ele au un ton moralizator, didactic : „Așa de mult ura răul în țara sa că dacă cineva sărvârșea vreun rău, hoție, tâlhărie, minciună sau nedreptate, acela nu mai rămânea viu”.

Faima europeană o câștigă însă Vlad Țepeș prin legendele germane, lansate de sași și răspândite prin Buda și Viena. Un pamflet anonim apare în 1463 la Viena. Este atribuit lui Mihael Behem și apare la Wiena News, cu titlul: „Despre un tiran cu numele de Dracula Vodă din Țara Românească”. Acesta va fi ulterior tipărit în repetate rânduri și reluat în lucrarea lui Thomas Ebendorfer „Cronica regum Romanorum”. Vlad Țepeș apare ca un om de o excesivă cruzime, care face un număr imens de victime, care asistă la ele și se bucură sadic de chinurile acestora, uneori ia masa în timp ce alții sunt măcelăriți (până la sugestia de canibalism), un om sadic ce e simbol al diavolului. Narațiunile germane erau comentate la curtea din Buda unde legatul papal Nicolae de Modrusa le aude în 1462 citite în prezența regelui Matei Corvin ce le aprobă, istorie pe care o relatează în lucrarea „Historia de bellis Gotharum” care e tipărită la Lubeck în 1488 și

are 8 ediții până în 1500, contribuind intens la răspândirea mitului Dracula în Europa. În ea sunt inserate cele 23 narațiuni germane. În sec.XV-XVI există un interes extraordinar pentru tipărirea de cărți cu tematică demnologică fiind înregistrate 2316 astfel de lucrări. În cronică domniei lui Matei Corvin – De Rerum Ungarum Decades – începând din 1487 sunt prezentate anecdote despre cruzimea excesivă a lui Vlad Dracula, care e însă comentat ca domnitor al Transilvaniei. Această eroare se perpetuează apărând în cartea tipărită în 1544 de Sebastian Munster : Cosmografia sau descrierea lumii. Povestirile germane despre Dracula găsesc teren propice în Europa vremii lui Luther, mai ales în atmosfera în care se vorbește tot mai mult de pactul cu diavolul și se declanșează vânătoarea de vrăjitoare. Oricum, în această perioadă, istoria lui Dracula e bine cunoscută în Europa. Ea apare în Cronica lui Bonfini din 1490 care-l considera însă un suveran crud dar drept. Filipe Buonavesta și M.Bocigareli au subliniat vitejia lui Țepeș în luptă cu turcii. Dar imaginea unui Dracula sadic, pervers, aproape antropofag, ce făcuse un pact cu diavolul, era cea care se articula cel mai bine cu atmosfera centroeuropeană a sec.XV și XVI. Așa că această imagine s-a impus. A apărut un Dracula strâns corelat cu diavolul care se bucură sadic de chinuirea și omorârea altora.

Dar de la această imagine până la Dracula lui Stoker e o cale lungă. Vlad Țepeș trăgea în țeapă, pedepasă ce nu e legată de vărsarea de sânge, cu atât mai puțin de sugerea erotică a sângelui. Nici în istoria sa reală nici în legendele germane nu există nici o legătură cu vreo practică vampirică, Ulterior s-a făcut o corelație cu Contesa Bathory din Slovacia despre care legenda spunea că ar fi sacrificat fete tinere pentru ca îmbăindu-se în sângele lor să rămâne mereu tânără; iar această contesă ar fi fost o rudă îndepărtată a lui Vlad Țepeș. Dar această construcție ulterioară presupune deja un Dracula Vampir.

Una din probleme este de ce: cum s-au articulat legendele și mitul privitor la Dracula – om al diavolului – care era comentat pur și simplu ca sadic cu mitul vampirului.

Legenda vampirului are o anumită specificitate sud est europeană dar se leagă de o temă mitică legendară amplă. E vorba pe de o parte de supraviețuirea celor morți, fapt implicat în cultul familiei – a .- la romani. Această idee însă e prezentă cuasigeneral, ea stând la baza credinței în stafii. Cei morți, mai ales cei care au o nemulțumire legată de viața lor pe pământ, se pot întoarce în locurile în care au trăit, nelăsând în pace pe actualii locuitori, până când nu e îndreptată greșeala. Sau, aceste vizite nu pot fi oprite firesc, deoarece respectiva persoană a fost damnată de a fi strigoi, datorită unei întâmplări destinale, fapt ce face ca încă din cursul vieții să aibă un semn corporal indicator. În acest caz singura soluție este de a acționa asupra cadavrului, a-l dezgropa și înfinge un țărșuș în inimă.

Aceste credințe în strigoi se pot corela – și s-au corelat - cu cele în licantropie. În cursul vieții, unii oameni marcați, care poartă un semn corporal, se pot transforma în lupi, atacând alte persoane pentru a se hrăni cu sângele lor; dar de obicei fără a le omorâ. Hrănirea cu sânge are semnificația prelungirii vieții. Astfel încât unii oameni ieșiți din comun – însemnați de forțele malefice – se pot metamorfoza atacând oameni și sugându-le sângele pentru a-și prelungi viața. Prelungirea vieții depinde de această periodică reinfuzie de sânge. Prin corelarea celor două mitologii, cel ce se hrănește cu sânge omenesc este într-o stare intermediară între viață și moarte. Ca atare, și strigoii, fiind într-o astfel de stare, pot tenta aspirația la viața sau menținerea în viață prin sugerea

periodică de sânge omenesc. Legătura cu transformarea în animal, în lup – necesară tradițional pentru a justifica apetența de sânge omenesc – nu mai rămâne tot timpul valabilă. În credințele populare din Balcani există astfel de „brucolaci” sau vârcolaci (în exprimare sârbă), moroi, strigoi (la români) care exprimă persoane aflate în faza intermediară între viață și moarte și care pot avea apetență pentru sugerea sângelui omenesc, în vederea menținerii lor într-o stare cât mai apropiată de viață. Denumirea de vampir derivă din slavă (sârbă).

Aceste credințe populare nu au direct conotații sexuale. Dar ele se pot corela cu tradiția succubilor și incubilor care populează fantasmalele și înconștientul colectiv european în Evul Mediu și Renaștere. Acestea sunt spirite feminine recte masculine care noapte se prezintă în forme atractive și întreținând relații sexuale își prelungesc vitalitatea. În folclorul românesc avem tradiția „zburătorului”. Dar aceste spirite sau semifințe sexuale nu au de obicei apetență pentru sânge, ci pentru a se revigora prin sexualitate.

Tradiția strigoilor, a licanthropiei, vârcolacilor, moroilor, succubilor și incubilor ca și credințe populare, nu are în primă instanță nici o legătură cu mitul european renescentist a sadicului Dracula. Nimic din isprăvile sadicului Dracula cel istoric nu e legat de acțiuni sângeroase (în legendele germane sunt introduse totuși și acțiuni sângeroase). Nu există nici o legătură cu formele intermediare dintre viață și moarte, cu transformarea în lup, cu nevoia de întinerire, ce să mai vorbim de sexualitate în sens de relație dintre un bărbat și o femeie. Practic, toate acestea sunt excluse din acest mit.

Cum se ajunge atunci la Dracula lui Stoke.

În sec.XIX, în Marea Britanie se păstra o tradiție a mitului european a lui Dracula, dar nu în varianta din sec.XVI, XVII. De

asemenea, se știa despre credințe în vampiri, care era în continuare localizată în Balcani.

În 1732 un ziar englez traduce din franceză o relatare a unui medic austriac, Johann Flucking, privind o invazie a vampirilor în Serbia, ocupată la acea dată de austrieci. Rapoartele autorităților de la Belgrad din 1732 publicată de locotenent colonelul Butteno despre vampirii din orașul sârbesc Medvegi, au declanșat numeroase studii, popularitatea cea mai mare cunoscând-o lucrarea „Dissertation sur les apparitions des esprits et sur les vampires ou revenants de Hongrie”, de Moravie, apărută în 1746 sub semnătura călugărului benedictin Don Auustin Colmet.

Vampirii erau din Ungaria, Slovacia dar mai ales din Serbia, ca celebrul Peter Polgovici, care apare la trei zile după moarte și îi cere de mâncare fiului. Vampirii erau din centrul Europei și Balcani. Tot de pe acolo provenea și Tepeș Dracula. Dar între timp Dracula se schimbase. El era gata să primească moștenirea altor doi eroi mitici pe care Europa îi generase și acum aproape se mândrea cu el.

Unul din ei, mai îndepărtat, era Faust. Practic, legătura de bază era pactul cu diavolul, pe care se presupune că îl făcuse și Dracula. Faust dorise prelungirea vieții și tinerețea veșnică. Mitul lui Dracula nu conținea așa ceva. În schimb, cel al vampirului da, asta urmărea. Dar Faust fusese savant, om de știință preocupat de cunoaștere, nu domnitor și om de oaste.

Odată cu progresul real al științelor, inclusiv a celor medicale, semnificația arhetipală a personajului Faust pălea. Goethe îl îngroapă definitiv în proiectul masonic al construcțiilor umane (de canale) și în progresul continuu al omenirii. Tinerețea înseamnă și dragoste iar Faust o sedusese pe Margareta. Dar acesta era un episod secundar. Faust nu era un afemeiat. Deci, în mod firesc, mitul său trebuia să se stingă. Și s-a stins.

Europa a mai creat însă un personaj legendar, cuasimitic, pe Don Juan. Don Juan este un seducător. El nu iubește, ci în alianță cu diavolul, cultivă plăcerea temporară a sexualității, împotriva virtuții creștine a căsniciei și creșterii copiilor. Desigur, prin sexualitatea sa mecanică, Don Juan se menține tânăr. Într-un fel e un aventurier. Dar în sec.XIX vremea aventurierilor trecuse. Sau se mutase în direcția explorării țărilor îndepărtate și nu a cuceririlor firvoale. Ce să facă Don Juan și diavolul cu care era asociat? Încearcă să se reorienteze, să se „re-împieliteze”?

Suntem deci, în sec.XIX, într-o vreme în care Dracula, domnitorul sadic, ce se distra chinându-i pe alții și omorându-i, nu mai e Dracula legendelor germane. Faust nu mai e Faust și se topește. Don Juan nu mai e Don Juan și se evaporă. Vampirul e localizat în Balcani. Ce mituri corelate cu diavolul să mai aibe și să cultive Europa?

Ceva din vechiul Domn Vlad Țepeș Dracula oferă o soluție. Aceasta, ce e drept nu se află în legendele germane ci în istorie. Pedeapsa preferată de el, singura pedeapsă pe care o aplica oricui, fără discriminare și prea multă judecată, era tragerea în țeapă. Tragerea în țeapă are însă un formidabil simbolism sexual. Unul ambiguu desigur, cu importante trimiteri la practicile turcești, dar totuși un simbolism sexual Tanatos și Eros se întâlnesc. Intuiția lui Stroke e de a fi perceput pulsul noii lumi ce se anunța. Secolul al XX-lea și mai ales tranziția spre sec.XXI va savura din plin personajul Dracula a lui Stroke.

Pentru cine nu cunoaște istoria problemei este dificil să înțeleagă legătura dintre actualele filme cu Dracula și Domnitorul Vlad Țepeș, desemnat din timpul vieții ca „Dracula” după numele tatălui său; deci, din vremea în care au început să circule îngrozitoare povești germane despre el în Europa. Și care beneficiau de la început de multiplicarea prin tipar și de apetența vremii pentru povești de groază, apropiate de demonologie.

Filmele de televiziune ale vremii noastre au nevoie în rețeta lor de vânzare de o doză de violență, groază, sex și moarte. Dracula le oferă din plin. Vlad Țepeș Domnitorul, om cu o personalitate puternică dar excentrică și-a impresionat contemporanii și a beneficiat în timpul vieții de legende stigmatizatoare, Destigmatizarea sa nu pot face decât istoricii, nicidecum psihopatologii. Aceștia pot însă contribui la aplicarea unei juste măsuri. Personalitatea sa particulară poate fi conturată, justificarea comportamentului său politico-istoric poate fi și ea comprehensibilă până la un punct. Dar Vlad Țepeș cel istoric nu a fost un afemeiat și, în mod direct, legenda sa nu a avut corelație cu mitul vampirului. O bună parte din structura actuală a mitului Dracula vine din scurgerea spre el a rămășițelor mitului lui Faust și Don Juan, colorate de povestea contesei Bathory din Slovacia. Vlad Țepeș a invitat poate spre aceste confluențe prin simbolistica sexuală a pedepsei sale preferate, tragerea în țeapă. Și cu asta, totul se conturează și se încheie.

*
*   *
*

Rândurile de mai sus au fost scrise cu intenția de a indica faptul că psihopatologia poate fi un partener a altor științe socio-culturale în încercările de clarificare a unor probleme incitante, chiar cu tenta „diabolică”.

Bibliografie

La autor